

Finns det plats på äldreboendet?

- Lägesrapport om förhållandena i 18 kommuner i Västra Götaland hösten 2003

Under år 2003 har flera kommuner och stadsdelsnämnder i Göteborg uppgivit att "kön" är borta, vilket innebär att det inte längre råder någon brist på bostäder i särskild boendeform för äldre.

Länsstyrelsen har genom att fråga äldreansvariga i 18 kommuner/stadsdelsnämnder försökt få fram en aktuell bild. Tillfrågade kommuner är Alingsås, Kungälv, Lidköping, Mariestad, Mölndal, Partille, Skara, Skövde, Tibro, Trollhättan, Uddevalla, Åmål samt stadsdelsnämnderna Backa, Centrum, Härlanda, Lundby och Örgryte i Göteborg.

Flera kommuner uppger att de inte längre har någon brist

Sju av de tillfrågade kommunerna uppger att de inte längre har någon brist på äldreboenden. Fler kommuner än dessa sju uppger att de inte har någon *egentlig* kö till äldreboenden. De uttrycker emellertid en viss osäkerhet över läget. Resterande kommuner uppger att det finns en brist på lämpliga bostäder.

Även om det i många av de tillfrågade kommunerna/stadsdelsnämnderna talas om att det inte längre finns en egentlig kö så är bilden inte entydig eller säker. Några kommuner skiljer på akuta ärenden och icke akuta, som anses kunna vänta. Flera av de undersökta kommunerna anger att de inte har någon brist på äldrebostäder men behöver fler platser i gruppboende för dementa.

Vad kan ha lett till en minskad kö?

Flera kommuner anger en ökad omsättning på platser i sina äldreboenden. De äldre bor kvar i sitt ordinarie boende längre och är inte sällan i livets slutskede när de får en bostad i särskild boendeform.

Nybyggnation med utökning av platser har skett i några kommuner, exempelvis Uddevalla och Lerum.

Striktare bedömning av behovet av äldreboende nämns av många tillfrågade kommuner. Bakom detta uppges ibland ligga en "normalisering" från tidigare mycket frikostig prövning.

En utveckling av hemtjänst/hemsjukvård som bättre ska möjliggöra ett kvarboende nämns av många av de tillfrågade kommunerna. Några av dessa anger ett konkret utvecklingsarbete med Tibro kommun och Härlanda stadsdelsnämnd i Göteborg som exempel. I Uddevalla kommun arbetar man utifrån en arbetsmodell "Rehabvägen". Modellen handlar om stora insatser från arbetsterapeut, sjukgymnast och hemtjänst med ett rehabiliterande arbetssätt efter att den enskilde vistats på sjukhus. Modellen har visat sig ge goda resultat, både för den enskildes möjlighet att bo kvar i hemmet och ekonomiskt för kommunen, då antalet hemtjänsttimmar har minskat i kommunen.

En hypotes som förs fram är att människor i större utsträckning önskar och väljer att bo kvar hemma.

Länsstyrelsens kommentarer

Socialtjänstlagen ställer krav på att bostad i särskild boendeform vid behov omgående ska kunna tillgodoses av kommunen utan hänsyn till exempelvis budgetsituationen. Avslag som ges pga resursbrist är enligt lagstiftningen inte acceptabla.

Enligt Länsstyrelsen stämmer det inte med lagstiftningen att låta "ickeakuta" beslut vänta på verkställighet. Det är inte heller riktigt att säga att kön har försvunnit om det finns lediga bostäder i särskild boendeform, men samtidigt är brist på bostäder för dementa. Länsstyrelsen anser också att det kan vara svårt att direkt bedöma om kommunen har balans i efterfrågan/tillgång när det finns ett antal beslut som väntar på verkställighet.

Om det vi ser är en verkligt förbättrad situation beträffande tillgång på äldreboende, också utifrån den enskilda brukarens perspektiv, så är det mycket positivt. Om förändringen beror på att människor inte söker trots att de egentligen behöver äldreboende, eller får avslag och inte orkar överklaga så är det mindre bra.

Länsstyrelsen har noterat att det finns kommuner vars riktlinjer anger att *alla* andra hjälpinsatser i det egna hemmet ska ha prövats innan bifall ges, vilket enligt Länsstyrelsen kan ses som en alltför snäv lagtolkning. Det kan vara sant att människor i större utsträckning önskar och väljer att bo kvar hemma, men detta tycks huvudsakligen utgå från allmänna antaganden.

Länsstyrelsen bedömer att det finns en risk för övertolkning av förändringar och prognoser, därmed också en risk att nedskärningar görs för snabbt och att nödvändig planering och investeringar inte görs. I vissa kommuner dominerar budgettänkandet framför planering utifrån enskildas behov och lagstiftningens krav.

Det är positivt att se att kommuner som satsat på tillskott av äldreboende tycks ha byggt bort en flerårig brist och att vissa av dessa kommuner, exempelvis Uddevalla och Åmål, fortsätter satsa på utbyggnad/ombyggnad av äldreboenden. Det är också positivt att det finns kommuner som ser goda resultat av sina satsningar på hemtjänst/hemvård.

Rapport 2004:03

ISSN 1403-168X

Rapportansvarig: Maria Björklund och Ingemar Sunnerdahl

Layout: Kerstin Janson

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Enhet: Socialenheten

Adress: 462 82 Vänersborg

Telefon: 0521 - 60 50 00

Fax: 0521 - 60 55 25

Beställ från www.o.lst.se under rubriken Rapporter

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

www.o.lst.se

